

Yunus Emre'yle Sohbet Üstüne ¹

Abdulkadir ERKAL²

Başvuru Tarihi: 14.10.2021

Kabul Tarihi: 26.11.2021

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Bugün sohbet bizüm oldı bize bizüm diyen gelsün
İçürdi 'ışk bize şehdin nûş eyleyüp yudan gelsün
(Yunus Emre, g.230/1)

Öz

Tasavvufi literatürde çok derin anlamları olan sohbet, genel anlamıyla 'kısa süre de olsa birlikte olmak anlamında Arapça bir sözcüktür. Genel olarak ise 'arkadaşlık edip ünsiyet kurmak, bedenle ya da gönülle uzun süre beraberlik hali, dinî veya dünyevî konuların konuşulduğu toplantı' gibi manalarda kullanılır. Tasavvufta sohbetin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Yaygın olarak, şeyhin ya da âlimin sözlerini dinlemek üzere düzenlenen toplantılara sohbet denir. Bundan dolayı özellikle mutasavvıf şairler eserlerinde sohbetin adabına ve önemine yönelik ifadelerle sık yer vermişlerdir. Yunus Emre de şiirlerinde sohbet'e ve sohbetin önemi ve işlevine yönelik duygu ve düşüncelerine sıklıkla yer vermiştir. Bu çalışmada Yunus Emre'nin şiirlerinde yer alan sohbet metaforu detaylı olarak incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Tasavvuf Edebiyatı, Sohbet, Klasik Edebiyat

Atıf: Erkal, A. (2022). Yunus Emre'yle sohbet üstüne. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı), 1-8.

¹ Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

² Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, abdulkadirerkal@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5699-2430

On Conversation with Yunus Emre

Abdulkadir ERKAL³

Submitted by: 14.10.2021

Accepted by: 26.11.2021

Article Type: Research Article

Abstract

Conversation, which has very deep meanings in Sufi literature, is an Arabic word meaning to be together, albeit for a short time. In general, it is used in the meanings of 'making friends and intimacy, being together with the body or heart for a long time, a meeting where religious or worldly issues are discussed'. Conversation has a special place and importance in Sufism. Commonly, meetings held to listen to the words of the sheikh or scholar are called conversation. For this reason, especially mystic poets have frequently included expressions about the etiquette and importance of conversation in their works. Yunus Emre often included in his poems his feelings and thoughts on conversation and the importance and function of conversation. In this study, the metaphor of conversation in Yunus Emre's poems has been tried to be examined in detail.

Keywords: Yunus Emre, Sufi Literature, Conversation, Classical Literature

³ Anadolu University Faculty of Humanities Department of Turkish Language and Literature, abdulkadirerkal@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5699-2430

Giriş

Sözlükte “kısa bir süre de olsa birlikte olmak” anlamındaki sohbet kelimesi “arkadaşlık edip ünsiyet kurmak, bedenle ya da gönülle uzun süre beraberlik hali, dinî veya dünyevî konuların konuşulduğu toplantı” gibi manalarda kullanılır (Uludağ, 2009, s.350). Sohbet kelimesinin sözlük anlamı dikkate alınarak Resûlullah’ın sohbetinde bulunan Müslümanlar için “ashap” ve “sahâbe” terimleri kullanılmıştır. Aynı kökten olan “*sahip*” kelimesinin Türkçe karşılığı “arkadaş”tır. Arkadaş, dostunun hemen arkasında duran, yerinden oynamayan, geri adım atmayan, kaçmayan ve arkadaşına destek olandır. Sohbet, bir veya birden fazla kişiyle ülfet ve ünsiyet edip onlarla uyumlu ve uysal bir şekilde arkadaş ve dost olmak anlamına gelir. Sohbet, aynı inancı taşıyan, can gurubu aynı olan insanlar arasında olur. Manevî eğitimde insanın ruhuna ve kalbine tesir maksadıyla başvurulan vâsıtaların başında “sohbet” gelir. Sohbet, Peygamber Efendimiz’in en mühim terbiye ve tezkiye metotlarından. O’nun ashâbını sohbetle yetiştirmesi, sûfiyye yolunda vazgeçilemez ve göz ardı edilemez bir metot olarak kabul edilmiştir.

Tasavvufta birlikte olma, maiyetinde olma tasavvuru etrafında sohbet sınıflandırılmıştır. Buna göre Allah ile sohbet, peygamber ile sohbet, veliler ile sohbet gibi türlerden bahsedilmiştir. Kuşeyri bu sohbet türlerinin mahiyetini şöyle açıklar: “*Tanrı ile sohbet, iyi terbiye ve korkuya devam ile olur; Peygamber ile sohbet, sünnetine uymak ve zahirî ilme sarılmak ile olur. Tanrı velileri ile sohbet, saygı gösterip hizmet etmekle olur, ev halkı ile sohbet, iyi huyla olur; kardeşlerle sohbet birbirinin hâlini sormakla, cahillerle sohbet ise, onlara dua etmek ve Tanrı’dan rahmet dilemekle olur*” (Yazıcı, 1978, s.83). Tasavvufta sohbet türü kadar şekli de çeşitlilik arz etmektedir. Sohbet’in cismani, ilahi ve ruhani şekilleri ilk etapta göze batan şekilleridir. Cismanî sohbet; yaşayan meşâyihle ülfet edip sözlerinden faydalanmaktır. Tasavvufta sülûk ehlinin çoğunluğu bu tür sohbetlerde bulunur. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî’nin Şems-i Tebrîzî, Sadreddin Konevî’nin Muhyiddin İbnü’l-Arabi ile birlikteliği cismani sohbebe örnektir. Ruhani sohbet; “vefat etmiş ya da uzak bir beldede bulunan büyük evliyanın ruhaniyetiyle beraber olmak ve onlardan mânen istifade etmek” anlamına gelir. İlâhi sohbet; vasıtasız bir şekilde Hakk’ın terbiyesine mazhar olmaktır (Uludağ, 2009, s.350). Bunların yanında ayrıca hal diliyle yapılan sohbet vardır ki, o da sözle veliler arasında vuku bulan ve konuşma şeklinde değil de beden diliyle yapılan sohbettir. İbn Arabi hal diliyle olan sohbeti şöyle açıklar: “*Aramızda bilinen bir konuşma veya bakışla anlaşılan herhangi bir terim (jest ve mimik) yoktu. Fakat ona baktığımda, benden öğrenmek istediği her şeyi anladığım gibi o da bana baktığında ondan öğrenmek istediğimiz her şeyi anlamıştı. Böylece onun bana bakması bir soru veya cevap olduğu gibi benim ona bakmam da bir soru ya da cevap olmaktaydı. Böylelikle, konuşma olmaksızın, aramızda pek çok bilgiler meydana gelmiştir*” (İbn Arabi, 2006, s.172).

Sohbet mi? Muhabbet mi?

Sohbet ile muhabbet kavramları anlam olarak birbirleriyle ilişkilendirilse de işlev olarak birbirinden ayrıldılar. Tasavvufta sohbet bir irşat mekanizmasıdır ve bir topluluk içinde (tekke, dergâh, medrese) yapılan bir eylemdir. Sohbet dinleme esasına dayalıdır. Şeyh, müreşid, eren vb gibi insanları dinlemek ve onların sözlerinden feyz almak bir sohbettir. Muhabbet ise iki dostun, âşğın sevgi üzerine yaptıkları karşılıklı konuşmadır. Muhabbetin konusu aşk ve sevgi üzerinedir. Günlük konuşma dilinde muhabbet; ‘sohbet, dostça konuşma ve yarenlik’ gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Arapça ‘h, b, b’ kökünden türemiş olan muhabbet aslında ‘sevgi ve aşk’ anlamına gelir. Tasavvufi literatürde ise; her şeyini sevdiğine vermek, bağışlamaktır. Zira muhabbet, yaradılışın yaratılmışlar arasındaki cazibenin temeli olması bakımından tasavvufun temel terimlerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Muhabbet, şairlerimiz tarafından ağırlıklı olarak sevgi, aşk anlamlarında kullanılmıştır. Bu aşk, özellikle Hz. Muhammed’e duyulan aşkın tezahürü olarak karşımıza çıkmaktadır. Muhabbet mazmunu şiirlerde sıkça yer aldığı gibi, bazı şairler bu kavram üzerine müstakil eserler dahi vücuda getirmişlerdir. Muhabbet aslında

sevgiliye duyulan aşkın, coşkunun bir şekilde ifadesidir. Bundan dolayı da insani bir özellik arz eder. Yaradan dünyayı sevgi (muhabbet) üstüne bina etmiştir:

Yaradıldı yir ile gök Muhammed dostlığına
Levlâk ana delil durur ansuz yir ü gök olmadı (g.386/7)

O, sevginin merkezine ise Hz. Muhammed'i koymuştur. Hz. Muhammed bir sevginin dünyadaki somut ifadesidir.

Allah, Hz. Peygambere öncelikle muhabbet ederek onu yüceltmış, inananların da ona muhabbet edip ona anmalarını, yâd etmelerini istemiştir. Çünkü Hz. Muhammed, Allah'ın insanlara olan sevgisinin, merhametinin, şefkatinin bir tecellisidir. Hz. Muhammed, tüm beşer güzelliğinin arketipi haline gelmiştir. Çünkü en soylu manevi nitelikler ve bu niteliklerin temeli olan sevgi kendisinde somutlanmıştı. Eski ve yeni bütün Müslüman şairler peygamberimizin olağanüstü güzelliğini övmek için sürekli yeni mazmunlar oluşturarak, yeni imgeler yaratarak bu inancı dile getirmişlerdir. Şairler tarafından telmih yoluyla kullanılan 'Allah güzeldir ve güzeli sever' mealindeki kudsî hadis, Hz. Muhammed'in Allah'ın sevgilisinin güzelliğiyle ilişkisi bağlamında algılanabilmektedir. Bilindiği gibi İslam tarihinde bazı peygamberler belli bir sıfatlarla nitelendirilmiştir. Hz. Musa için Kelimullah (Allah'ın konuştuğu), Hz. İbrahim için Halilullah (Allah'ın dostu) vs. Hz. Muhammed içinse Habibullah (Allah'ın sevgilisi) sıfatı kullanılmaktadır. Hz. Muhammed'in Habibullah rolünden İslam'ın bir sevgi dini olduğu sonucu da doğal olarak çıkarılabilmektedir. Çünkü gerçek sevgi makamı başka bir peygamberin ötesinde Hz. Muhammed'e tahsis edilmiştir.

Yünus yalvar getür Hakk'a salâvât
Hak'un dostı Habib'i Mustafâ'dur (g.100/7)

Bu bağlamda muhabbet, şairler tarafından Hz. Muhammed'le özdeşleştirilmiş ve onun isimlerinden biri olarak kabul görmüştür. Muhabbet'in olduğu yerde Muhammed vardır. Yunus Emre şiirlerinde 'muhabbet' kelimesine hiç yer vermemiştir. Fakat yukarıda da verdiğimiz örneklerden de hareketle Hz. Muhammed ile muhabbet ilişkisini ifade eden söylemlere oldukça sık yer vermiştir. Bunun yanında şiirlerinin bazı yerlerinde de yine sohbet kelimesini muhabbet anlamında kullandığı da görülmektedir.

Sohbet cânı semirdür hem 'âşıkun 'ömridür
Hak Çalab'un emrile erenün himmetidür (g.34/4)

.....

Dostıla sohbetdeydüm içerü halvetdeydüm
Âdem niçe nesnedür hîç dahı anılmazdan (g.233/2)

Yunus Emre, burada sohbeti (muhabbet anlamında) halis sevginin ismi olarak kendi sıfatlarından kaybolup, sadece sevilenin varlığının mevcudiyeti (emri) olarak görür. Aşk ise bu sevginin son mertebesidir. Dost ile sohbet halinde yalnız, başbaşa (halvet) olmak, benlik davasından sıyrılarak Rablerine doğru yola çıkan samimi insanların (âşıkların) alametidir. Allah mü'minin gönüldaşı olma anlamında sohbetdaşdır. Yani sahibi ve müsahibidir. Kul Allah için olursa Allah da onun için olur.

Yunus Emre'nin Şiirlerinde Sohbet

Yunus Emre'yi zaman ve mekândan münezzeh bir konuma ve onu hâlâ canlı tutan en önemli unsurlardan bir tanesi şüphesiz ki onun dilidir. Samimi, içten, sıcak, her türlü resmiyetten ve edebi endişeden uzak teklifsiz üslubu onu 'Bizim Yunus' kılmış, ferdiliği aşarak kolektif bir hüviyet kazanan kimliğiyle Yunus, Anadolu dünyasının ruh ve gönül yapısında en derin tabakalara kadar nüfuz edebilmiştir. Tanpınar'ın da ifadesiyle tam bir kalp adamıdır (2005, s.137). Şairlerin kullandıkları dil ile duygu ve düşünce dünyaları arasında açık bir paralellik bulunmaktadır. Bu bağlamda Yunus Emre'nin şiirlerinde sıklıkla kullandığı kavramlardan biri olan

'sohbet', hem Yunus'un algı çerçevesinde hem de dönemin sosyo-kültürel ortamını yansıtmaları açısından büyük önem arz etmektedir. Yunus Emre'nin biyografisine bakıldığında zaman onun hayatının büyük bir kısmı seyahat etmekle geçmiş ve buralarda da sık sık sohbetlere katılmıştır. Anadolu'nun birçok yerinde onun adına olan mezarların varlığı da onun hem çok sevildiğini hem de çok seyahat yaptığını göstermektedir. Yunus Emre şiirlerinde ağırlıklı olarak talep eden, irşad olmak isteyen bir kişi (mürid) yönünü ifade etmiştir. Bundan dolayı da evliya, eren sohbetlerine ayrı bir önem vermiştir.

Sohbet, yaygın olarak "şeyhin (evliya, eren) ya da âlimin sözlerini dinlemek üzere tertip edilen dinî-tasavvufî toplantı" anlamında kullanılır. Tasavvufta sohbet eğitim ve öğretim yolu olarak kabul edildiğinden mutasavvıf şairler eserlerinde sohbetin fazilet ve âdâbına ayrı bir yer ayırmışlardır. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi tasavvufta en önemli irşad mekanizması sohbettir. Herhangi bir tarikata girip sufi olmak isteyen kişilerin yegâne yerleri bu evliyaların sohbetine iştirak etmekten geçer. Mevlâna'nın da vurguladığı "*Hak Teâla ile hemdem ve sohbet etmek istersen O'nun evliyasının huzurunda ol. Eğer evliyanın huzurundan uzak kalırsan mahvolorsun. Çünkü sen küll'ün cüz'üsün*". (Mesnevi II, s.166) *Evliyanın huzurundan uzak kalmak, aslında Hak'dan uzak kalmaktır. İlim öğrenmenin yolu öğretim, sanat öğrenmenin yolu meşktir. Sufi olmak istiyorsan bunun yolu sohbettir.*" (V, s.88). Yunus Emre de Mevlâna'nın düşüncesine paralel olarak sohbet'in İlahi boyutuna vurgu yaparak, bu tür sohbetlerin insanları ilim ve irfan yönünden güçlendirdiklerini ifade eder:

Sohbetümüz ilâhîdür sözümüz kevser âbıdur
Şâhumuz şâhlar şâhıdur çalgumuzdur dost firâkı (g.366/2)

....

Erenlerin sohbeti arturur ma'rifeti
Bî-derdleri sohbetden her dem süresüm gelür (g.46/5)

.....

Bu cân ni'meti kanı gelün bulalum anı
Asâyiş kılan cânı evliyâ sohbetidür (g.34/3)

Tasavvufî sohbetler karşılıklı konuşma ve soru-cevap şeklinde değil sohbet şeyhini can kulağıyla dinlemekle gerçekleşir. Sohbetin temeli Allah sevgisi ve rızasıdır. Maddî ve dünyevî çıkarlar bu tür sohbetlerde akla gelmez. Bu bakımdan sohbet erbâbı kişilerin, sohbet âdâbına sıklıkla uymaları beklenir. Bu tür sohbetler maneviyata yönelik olduğu için, sohbete katılan kişilerin de maddiyattan (dünya işlerini) kurtulmaları gerekmektedir.

Ger toğrı turmazısa mâl terkin urmazısa
Yola cân virmezise tuymaz sohbet içinde (g.295/17)

Sohbetler insanların maneviyatını olgunlaştırır ve kalplerine Allah sevgisini nakşeder. Sevmenin önemini ve şeklini öğretirken insanı olgunlaştırır. Böylece insanın dünyaya ve hayata bakış şeklini değiştirir.

Yûnus'un gönli gözi toludur Hak sevgüsü
Sohbet ihtiyâr iden yâd u bilişden geçer (g.70/8)

İnsanın maneviyatını güçlendirmeye yönelik ve tamamen Allah rızası için yapılan sohbetlere katılmayan, dinlemeyen insanlar bu tür sezgi ve duygulardan uzak kalır.

Bu sohbete gelmeyenler Hak nefesi almayanlar
Sürün anı bundan gitsün tururısa çok iş ider (g.80/4)

Tasavvufî sohbetlere iştirak eden kişilerde gönül birliği mevcuttur. Bu sohbetlerin müdavimleri, aynı dertle dertlenen, aynı şeyi arzulayan, ilme ve marifete susamış insanlar (sufi) gürûhudur. Böyle hasletleri içerisinde barındırmayan insan bu sohbetlerden feyz alamayacağı gibi diğerleri içinde sıkıntı yaratabilmektedir. Bundan

dolayı sohbet erbabı da sohbet âdâbına uygun olmalıdır. Yunus Emre yek-âvâz gazellerinden birinde bülbül-karga paradoksundan da misal vererek bu durumu anlatmaya çalışır:

Mine'l-kalbi ile'l-kalb yol var demişler erler
Her gönülden gönüle rast tođru yol degül mi
Kargayla bülbülü bir kafese koysalar
Birbiri sohbetinden dâim melül degül mi
Eyle ki karga diler bülbülden ayrılmaga
Bülbülün de gönlinde maksûdı şol degül mi
Câhil ile 'ârifün meseli şuna benzer
Câhil katında îmân ma'lûm mechûl degül mi (g.352/2-5)

(Erler (erenler) kalpten kalbe yol vardır demişler. Her gönülden gönüle doğru yol değil mi? Karga ile bülbülü bir kafese koysalar Birinin sohbetinden diğeri usanmaz mı? Farzet ki karga bülbülden ayrılmak ister, Bülbülün de istediğı o değil mi? Cahil ile ârifin durumu da buna benzer ki cahil katında, (herkesçe) bilinen iman bilinmez değil mi?)

Bülbül-karga (tûti-zâğ) mazmunu klasik Türk şiirinde sıklıkla kullanılan, hatta alegorik mesnevi konusu da olan mazmunu üzerinden sohbetin mahiyeti ve işlevini anlatmaya çalışan Yunus, bu örnek üzerinden hem sosyal, kültürel hem de yaşam tarzı açısından birbirine zıt olan ya da birbirini anlama konusu bakımından sıkıntılı olan insanların aynı ortamda bulunmalarındaki sıkıntıyı ifade etmektedir. Aynı düşünceyi aşğıdaki beyitte ise âşık ile aşk duygusundan uzak kişilerin bir yerde, aynı sahbet ortamda bulunamayacağını, aşkın anlatıldığı bu sohbetlerin aşkı bilmeyen veya tatmayan insanlar için bir bela olacağını ifade eder:

İşkdur 'âşıklar dermânı 'ışkdan hâsıldur murâdı
'Âşık kişünün sohbeti 'ışksuz kişiye belâdur (g.59/2)

Yunus Emre'ye göre aşk hâline yabancı olanlara sohbet kapısı da kapalıdır. Sohbet âşinâyâ yapılır. Âşinânın âşinâ olanla ülfetine sohbet denir. Niyetini hâlis tutup bu ülfet derdinde olanlar içinse, zahiren kabiliyetli olmasa da, ümmî de olsa, bedenlen sohbette bulunmasa da, kalbî yakınlığı vesilesiyle hiçbir zaman mahrum olacak değildir. Sohbet gelen ve ders dinleyenlerin başka şeylerle meşgul olmamaları, gözünü ve kulağını konuşmacıdan ayırmaması gerekir. Yunus Emre "Çeşmelerden bardağın doldurmadan koyarsan, Bin yıl orda durursa kendi dolası değil (g.158/5)" der. Nasıl ki testi ile çeşmeden su alacak olanın dikkatlice testinin ağzını su oluşuna tutması gerekir. Sağa sola bakarken testinin ağzını kaydırırsa su boşa akar; testi de dolmaz. Yunus Emre sohbetlerde gönül ehli insanların gönle hitap eden sohbetlerine vurgu yaparken, kendisinin de bu insanlardan biri olduğunu ve kendisinden sonra da yapılacak olan bu tür sohbetlerde adının da anmasını umarak, bu gönül insanlarına mesaj yollamıştır:

Şîrin hulklar eylegil tatlu sözler söylegil
Sohbetlerde Yûnus'ı hergiz unutmayalar (g.57/9)

Sonuç

Yûnus'un asıl dehası, Türkçe'yi bir sanatçı duyarlılığıyla kullanmasındadır. O, Türkçe tasavvuf ve manâ dilinin kurucusudur. Onun asıl farkı, Türkçe'ye getirdiğı değişik ses ve kelimelere yüklediğı kendine özgü manâlardadır (Tatçı, 2011, s.21). O, sade bir dile derin manâlar yüklemesini bilmiştir. Şiirlerinde hâkim olan üslup, konuşma üslubudur. Bu özellik ilâhîlerin asırlarca dilden dile yaşayarak günümüze gelmesinin gerçek sebebidir.

Onun gayesi ilâhîdir. Ona göre, varlığın özü önemlidir. Her şeyin özünde hakikati aşk olan Allah vardır. Aşk bu manada hakikatin hem kendisi, hem de vasıtasıdır. Dolayısıyla Allah'a yine aşk ile ulaşılabilir. Bu düşünceler ışığında Yunus Emre'nin sohbet kavramını tamamen insanların beynine değil de gönlüne hitap eden bir iletişim aracı olarak kullandığı görülmektedir. Bumanada sohbetin ana kitlesi halktır. Halkın gönlüne nüfuz ederek, onları manevi yönden bilinçlendirmek gayesi gütmektedir. Bu manevi gücün ana şifresi ise aşktır. Allah'a aşk ile ulaşmanın yolu da bu tür tasavvufi sohbetlerden geçer. Buna göre de aşk, sadece duyusal bir olmanın ötesinde bir metoddur ve bu metod da öğrenmeyle elde edilebilecek bir edimdir. Aşk metodunu öğrenmenin yegâne yeri ise sohbet'tir. Yunus Emre, "Sohbetlerde Yûnus'ı hergiz (asla) unutmayalar" dizesini söylerken yüzyıllar boyu dost sohbetlerinin baş konuğu olacağını bilemezdi elbet. Bu dizeyi bir dua cümlesi olarak göreceğimiz olursak, bu mısrayı Yunus Emre'nin kabul edilmiş duası olarak da görebiliriz.

Kaynakça

- İbn Arabî (2006). *Fütûhat-ı Mekkiyye*. (çev.). Ekrem Demirli. C.2, İstanbul: Litera Yay.
- Mevlânâ (2007). *Mesnevi*. (çev.). Adnan Karaismailoğlu. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tanpınar, A. H. (2005). Yunus Emre. *Edebiyat Üzerine Makaleler*, (Yay. haz.). Zeynep Kerman. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tatçı, M. (2011). *Yunus Emre Divân, Risâletü'n- Nushiyye*. İstanbul: H Yayınları.
- Uludağ, S. (2009). Sohbet. *Diyânet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 37, 350-51.
- Yazıcı, T. (1978). *Kuşeyri, Tasavvufun İlkeleri-I*. İstanbul: Tercüman Gaz. Yay.

Extended Abstract

Purpose

The general purpose of this article is to determine how the concept of conversation, which is the means of human relations today, is expressed in the semantic world of Yunus Emre's poems. As it is known, the concept of chat is in Arabic and it is used in the sense of mutual conversation between two or more people in Turkish. This concept is seen in the same meaning circle with the concept of love today. However, the concept of conversation is expressed differently in the Sufi literature, except for its accepted meaning. In this respect, conversation is accepted as a method of education in Sufism and a way of raising public awareness. It aims to determine whether Yunus Emre, a sufi poet, uses the concept of conversation in mystical or general sense in his poems and whether he attributes other meanings to this concept.

Design and Methodology

Classical literature studies are generally text-oriented studies. Poets, who are in the tradition of classical Turkish literature, present their ideas, thoughts and dreams to the reader by enriching them with metaphors we call mazmun. They support the created images and dreams with terms, concepts, information, etc., from daily life, science, culture, history, etc. Conversation is one such concept. After determining the general meaning circle of the concept of conversation as a method, it is based on presenting a general information on its expression in Sufism, and then examining the sections in Yunus Emre's poems in which the concept of conversation takes place, and trying to determine the metaphorical aspects of this concept through these texts.

Findings

Findings obtained in the texts related to the concept of conversation in Yunus Emre's poems, it was seen that the poet evaluated the conversation from a mystical point of view in general. In Sufism, conversation has been classified around the imagination of being together and being in his company. Accordingly, conversations with God, conversation with the prophet, conversation with parents were mentioned. It has been seen that Yunus Emre's conversation is commonly used in the sense of "religious-mystical meeting organized to listen to the words of the sheikh or scholar". Since conversation is accepted as a way of education and training in Sufism, Yunus Emre also allocated a special place to the virtue and manners of conversation in his poems. In addition, it has been determined that the poet does not include the concept of conversation, which has the same meaning as conversation, but has a difference in its function. Conversation (muhabbet) has been used by our poets mainly in the meaning of love and love. Yunus Emre, moving from the examples we gave, Hz. He frequently gave place to discourses expressing his affectionate relationship with Muhammad. In some parts of his poems, it was also seen that he used the word love in the sense of conversation.

Research Limitations

The main limitations of the research are related to time and text. Due to the fact that Yunus Emre is in the center of the study, it is limited to the sections of the poet's poems about the concept of conversation. In other mystic poets, the world of meaning of this concept has not been dealt with in a general framework such as identifying common or different situations with Yunus Emre.

Implications (Theoretical, Practical and Social)

The meaning world of classical Turkish poetry and mystical poetry is very diverse and multidimensional. Words used in daily life or known in terms of lexical meaning take on a very different structure in this language of poetry, and they can appear with a meaning beyond their original meaning. Therefore, while examining such texts, words and concepts should be interpreted and interpreted according to the conditions and characteristics of the period in which the work was written, the poet's mentality, etc.

Originality/Value

The original value of the study is to reflect the known meanings of the words and concepts in the poems in Yunus Emre's poetry interpretations on the axis of the concept of conversation, as well as the ways in which we come across with different images and dreams. It is to show the importance of approaching poems in this way by always preserving the fact that the language of poetry has its own dictionary.

Araştırmacı Katkısı: Abdulkadir ERKAL (%100).